

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ש. רוזן:

מכיוון שנציגי הוועד הציבורי לא הופיעו, על אף ההזמנה שנשלחה אליהם, עלינו להחליט מה ייעשה.

ברצוני למסור מספר הודעות:

ע. בלוס:

א. ציינתי בישיבה האחרונה

שלא היתה אלינו כל פניה מטעם הוועד הציבורי. לאחר עיון התברר, כי בתאריך 3.5.66 נשלח אלינו מכתב שהיה חתום על ידי שלושה אנשים - מר מלמד, מר בהגלי ומר יוסף מאיר - ובמכתב נאמר כי הם מייצגים את ההורים שילדיהם נעלמו. אינני יודע עם אנשים אלה הס'אותם האנשים המייצגים את הוועד הציבורי, אולם פניה כזו היתה. בחשובה למכתבם בקשנו כי יעבירו אלינו כל חומר המצוי בידם בפרשה זו וכי נשמח לטפל בכך. תשובתנו נשלחה ב - 10.5.66.

ב. בישיבה האחרונה נתבקשתי

לבדוק את ענינה של הילדה האסופית "בת-אברהם". נחברר כי ילדה זו איננו מיוצאי חימן אלא מיוצאי עירק.

ג. נתבקשתי על ידי שר הסעד

להודיע, כי דעתו היא שפרשה זו צריכה להחקר על ידי ועדה חקירה. כן מודיע השר, כי לא ינקוט בפעולה כלשהי בענין זה, כל עוד הוא נידון בוועדת השירותים, היות וכל פעולה כזו! עלולה לעורר את הרושם כאילו עוקף השר את הוועדה.

החקירה צריכה להעשות בשני

כיוונים: 1. האם הדברים שהועלו בפרשה זו אמנם נעשו. 2. האם הדברים לא נעשו ויש בהעלאתם משום השמצה והוצאת דיבה.

איזו ועדה חקירה צריכה להיות?

פ. גז:

ישנה פקודת ועדת חקירה, אשר לפיה

ע. בלוס:

ניתן למנות ועדת חקירה בעלת

סמכות לחקור ולאלץ אנשים להופיע בפניה על מנת למסור עדות.

אם אינני טועה, הרי שלפי פקודה זו ממניס שלושה שרים את ועדת החקירה: ראש הממשלה, שר המשפטים ושר הפנים. סמכויות הוועדה נקבעות על פי כתב המינוי שלה.

כוונתו של שר הסעד היא, כי ועדה

זו חהיה מורכבת מחברי-כנסת, שופטים וגם דיינים.

מה שייכותם של רבנים לענין זה?

ר. הקטין:

אימוץ יכול להעשות גם על ידי בית-

ע. בלוס:

דין רבני.

אינני סבור שיש עתה מקום להקמת

ש.י. גרוס:

ועדת חקירה. הכנסת העבירה את

הדיון בפרשה זו לוועדה שלנו. אם תגיע הוועדה למסקנה כי אין היא

יכולה לטפל בענין, נצטרך להחזיר את הענין לכנסת ויחכן שיביעו

למסקנה שיש למנות ועדת חקירה, אולם עכשיו עדיין אין מקום לכך.

מר בלוס לא אמר כי יש להקים עתה

היו"ר ש. רוזן:

ועדת חקירה, אלא חיווה את דעתו

של שר הסעד בענין זה.

אני חושב שלא נותר לוועדה היום,

היו"ר ש. רוזן:

אלא להתפזר.

נציגי הוועד הציבורי לא באו, משום שהמכתב שנשלח לא לכתובת שאליה היה

ר. צברי:

צריך להישלח.

עלינו לקבוע את מי נזמין לישיבה הבאה.

ט. סנהדראי:

בינתיים נתקבלו רק שתי בקשות להופיע בפני הוועדה: האחת - מן הוועד הציבורי. השניה - מוועד יהודי הימן בירושלים. יותר בקשות לא נתקבלו.

היו"ר ש. רוזן:

כאשר הוועדה דנה על אופן הדיון בבקשה, הוצע להזמין את באי כוח הסוכנות היהודית אשר היתה אחראית על מחנות העולים וכך את נציגי משרד הבריאות אשר למוסדותיו הובאו הילדים החולים מן המחנות. רצוי לשמוע את דעה משרד הבריאות בנידון, גם משום השמועות שלא כל הודעות הפטירה שנשלחו בזמנו, היו אמיתיות.

ר. הקטיין:

החלטנו להזמין גופים אלה לאחר שנשמע את נציגי הוועד הציבורי.

היו"ר ש. רוזן:

אולי כדאי להזמין גם את נציגי חברות הקבורה.

ע. בלוס:

אין זה מתפקידנו אלא מתפקידה של ועדת חקירה.

היו"ר ש. רוזן:

עלינו להזמין את נציגי הוועד הציבורי, ועד עולי הימן בירושלים, נציגי מחלקת הקליטה בסוכנות היהודית, נציגי משרד הבריאות ומשרד הפנים. אם במהלך הדיון יתעורר צורך בהזמנת גופים נוספים, יהיה עלינו לעשות זאת.

ט. סנהדראי:

יש לבקש ממחלקת הקליטה של הסוכנות, כי ישלחו אלינו אנשים שהיו אחראים על קליטת העולים באותו זמן ואשר יודעים את כל מה שהתרחש באותם הימים.

י. כ"ץ:

כאשר אנו פונים למשרד ממסלתי ומציינים מהו הנושא הנידון, צריך המשרד לשגר את האנשים המתאימים לכך, ואין אנו צריכים לציין זאת בהזמנה.

היו"ר ש. רוזן:

הוועדה לא תתכנס לישיבה נוספת בזמן הפגרה ותמשיך בדיון עם התחדש עבודת הכנסת. את נציגי הוועד הציבורי נזמין לישיבה הראשונה של הוועדה שתתקיים ב- 18 לאוקטובר.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45

כ"ט באלול תשכ"ו
(14.9.66)

לכבוד
חברי ועדת השירותים, ו"כ
הכנסת, ירושלים

אדוניים מאוד בכבדים |

הנידון: פרשת ילדי תימן הנעדרים -
החלטת הכנסת מיום ב' מ"א
תשכ"ו (19.7.66)

הריבו פרטים לעצמנו להביא בפניכם, חברי כנסת בכבדים, אף בדרך
זו, פרטים אודות היעדרות ילדים מעולי תימן בתקופת מבצע "מרבד הקסמים"
בשנים תש"ט - תשי"א (1949-1951).

במסך שנים רבות התארגנו רבים מעולי תימן, שעלו ארצה במבצע הב"ל
כי בעת שהותם במחנות בעלמון אחדים מבניהם-עולליהם בנסיבות המעלות
אפשרות לחטף או בחטפו או בגנבו. הורים אלה פנו במסך 17 שנים, מאז
ראשיתה של תופעה, למוסדות צבור ומדינה, לאישי צבור ומנהיגים בקריאה
כי יפעלו לחקירת היעלמות הילדים ויסייעו למצוא אותם. עד היום לא נענו
הורים אלה. עד היום לא נחקרו פרטיות טראגיות אלו. המוסדות האחראים
לא הסתכעו במסך 17 שנה כי יש צורך לחקור את הדבר באופן רציני ומתאים.

מבצע

הבעיה החריפה דקיבלה אופי ציבורי עת סבתקופה האחרונה נטלחו צוי
גיוס על שם אותם בנים/בנות אבודים, דבר סעורר את ההורים לסיכויים
שהילדים בחיים ומיד הוקמה ועדתנו שתוך כדי טיפולה בבעיה במסך 3
חדשים גילתה כי אין המדובר במקרים בודדים של היעלמות ילדים ממחנות
עולי תימן, אלא בתופעה שהקיפה ופגעה במאות ילדים ומספחות. עובדות
אלו אדטרו על ידי חקירתנו, תוך גביית עדויות ממאות הורים, עובדי
מחנות ותושביהם בימיט ההם. המסקנות המתבקשות מן העובדות הללו הן
חמורות ביותר בהצביען ללא ספק כי בעטתה עוולה למאות הורים וילדים
בפרט ולחברה הישראלית בכלל.

2.

מתוך הכרה ברורה בחומרתה של טאלה אנדוטיית זו, העלולה להטיל דופי
במדינה ובחברה הישראלית, ראינו עצמנו חייבים מבחינה מוסרית ואזרחית
להביא לידיעת החברה בישראל בכלל ולחברי הכנסת בפרט, את הידוע לנו בנושא,
כדי להעמידם על אמיתות הדברים ועל מנת שיחלצו להגן על כב' המדינה -
בהקמת ועדת חקירה ופעולה שחבריה יהיו חפסיים בפעולותיהם ללא כל זיקה
מפלגתית או מוסדית העסויה להספיע על פעולתם כחוקרים פרטה כאובה זו,
וכן שמהיה בעלת סמכויות רחבות, בעיקר סמכות לעיין בתיקי האימוץ של
התקופה תש"ט ועד היום.

מסכת העדויות חספה פרטה אינמה ומזעזעת אשר מאז מעטה פילגם
בגבעה לא היתה כנבלה הזאת בישראל. ואם בעת קום הועדה היה ידוע על
60 ילדים שנעדרו, הנה עתה במצאות בידינו עדויות של למעלה מ-250
תינוקות-ילדים מבני עולי תימן בהם תאומים וסליטיות, אשר בעלמו בעת
המבצע הנזכר, החל ממחנה "חאסד" (מחנה גאולה ליד עדן), סדה התעופה
לוד ומחנות השוליים; עין סמר, ראם העין, עתלית ובית-ליד, סאין הוריהם
יודעים בודאות את אשר עלה בגורלם. ילדים אלה בעלמו מבתי חוליים, בתי
תינוקות ומעונות ילדים, מהם בתוך מחנות העולים שנמצאו בזמנו תחת
ססירה ופקוח מתמיד. לגבי חלק גדול מילדים אלה, קיימות עדויות כי

1945
1946
1947

1948
1949

1950
1951
1952

1953
1954
1955

1956
1957
1958

1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
2100

2101
2102
2103
2104
2105
2106
2107
2108
2109
2110
2111
2112
2113
2114
2115
2116
2117
2118
2119
2120
2121
2122
2123
2124
2125
2126
2127
2128
2129
2130
2131
2132
2133
2134
2135
2136
2137
2138
2139
2140
2141
2142
2143
2144
2145
2146
2147
2148
2149
2150
2151
2152
2153
2154
2155
2156
2157
2158
2159
2160
2161
2162
2163
2164
2165
2166
2167
2168
2169
2170
2171
2172
2173
2174
2175
2176
2177
2178
2179
2180
2181
2182
2183
2184
2185
2186
2187
2188
2189
2190
2191
2192
2193
2194
2195
2196
2197
2198
2199
2200

המוסדות שהיו אחראים על המחנות הודו כי הילדים הועברו לצורך טיפולים רפואיים לבתי חולים טובים ולבסוף "בעלמור".

לגבי חלק אחר של הילדים שמרביתם נראו בריאים ושלמים טעות מספר לפני היעלמם, טענו המוסדות האחראים במחנות העולים כי הללו "מתו", אולם מוסדות אלה לא יכלו להציג תעודות פטירה רשמיות וחתומות כחוק, לא מסרו את הגויות להורים ולשם קבורה והתאבלות וכך לא ידעו להצביע על מקום קבורתם, עובדה המטילה בסימן-שאלה את הגירסה בדבר "מותם" של ילדים אלה, ובפרט ממספר הורים שידעו להרעיש ולאייש במהומות, הצליחו עוד באותה תקופה לקבל את הבן/הבת שהוכרז כ"מת". בידינו עדויות כי עובדי ציבור מן המחנות הנ"ל הודו בהזמנות טובות, טיולים מסוימים חיים וקיימים על אף הטענה הרשמית ש"מתו".

יתירה מזו, מספר מטפחות הצליחו לאתר ולמצוא אצל מטפחות מאמצות את בניהם הנעדרים, אולם המטפחות המאמצות סירבו להסכים לכל בסוי ובדיקה שתאסר או תכחיש את טענת ההורים-היולדים. לעיתים אף הוברחו הילדים לחוץ לארץ.

ידוע כי מחנות העולים של יחצאי תימן במצאו באותה עת תחת פקוח ומסמר אשר מצעו כניסה ללא היתר, של זרים אל המחנות כך שכל הבכס והיוצא עשה זאת בידיעתם והיתרם של המוסדות הממונים, או שלפחות העלימו עין ממנו. פקיד בכיר ממחנה "ראם העין" בעבר, הודה כי -

א. ידוע לו על מקרים שמטפחות חטוכות בנים באו למחנה העולים במטרה לאמץ להן ילדים של עולים;

ב. בהחלט יתכן טיולים בלקחו מבית החולים ללא רשות;

ג. הוא מאמין לספורה של גב' תבעמי מגדרה אשר ספרה-העידה: "מסרבו את יהודה לבית התיבוקות במחנה ראם העין, כשהיה בן 3 חודשים. כל יום הייתי הולכת להביק אותו. פעם באתי מוקדם, גבר טביקה את בית התיבוקות אמר לי לחכות בחוץ. עמדתי על יד החלון. שתי גברות עמדו קרוב למיטה של יהודה שלי. הן רבו. כל אחת אמרה: "זה בטבילי". אחר כך דיברו בספה זרה. הלכתי לצד הטבי. שמעתי שתי אחיות מדברות. אחת אמרה: "אז מה יט? יט לה הרבה ילדים!" השניה אמרה: "טוב, אבל אסור לעשות ככה". בקסתי להכנס מיד לבית התיבוקות בפסתי ואחת האחיות אמרה לי טיהודה - מת".

ולכן מספרם הגדול של הילדים הנעדרים, היעלמם ממחנות טובים באופן זהה, טיטות הטטטוט, הטיעונים וההסברים, ההונאה וההטעיה הזוהות ברוב המקרים מובילים כל מחטבה אל המסקנה הסבירה טיט מקום לחטוד ולחקור, אם לא יד מרכזית אחת ארגנה "מבצע" ברברי זה. החטור טבעטין זה, כי איטיט ומוסדות בכבדים, אשר ידעו על קיומה של הפרטה, טייעו לטטיקה בעת ביצוע המעטים והטתקה לאחר המעטים הללו. לחטד זה של הטתפתות איטיט ומוסדות בפרטה, תורטות העובדות המוכיחות כל על אף תלונותיהם של הורים רבים לא בחקרה הפרטה ואף הוטתקה. 35 מקרים פנו בזמנים טובים למטטרת יטראל אשר טגרה את טיקי תלונותיהם ללא טנפתרה התעלימה.

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE INTERIOR
BUREAU OF LAND MANAGEMENT

OFFICE OF THE ASSISTANT DIRECTOR
FOR LAND ACQUISITION
1400 EAST 17TH AVENUE
DENVER, COLORADO 80202

FOR SALE BY PUBLIC AUCTION
LAND ACQUISITION

SECTION 16, T1N, R10E, S10W, CO. 107, ARIZONA
ACRES: 160.00

OFFERED FOR SALE BY PUBLIC AUCTION
ON WEDNESDAY, APRIL 15, 1992, AT 10:00 AM

AT THE BUREAU OF LAND MANAGEMENT
OFFICE, 1400 EAST 17TH AVENUE, DENVER, CO. 80202

THE BUREAU OF LAND MANAGEMENT HAS RECEIVED FROM THE
LAND ACQUISITION DIVISION OF THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT, DENVER, COLORADO, A TRACT OF LAND
IN SECTION 16, T1N, R10E, S10W, CO. 107, ARIZONA,
ACRES: 160.00. THE TRACT IS BEING OFFERED FOR
SALE BY PUBLIC AUCTION ON WEDNESDAY, APRIL 15,
1992, AT 10:00 AM AT THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT OFFICE, 1400 EAST 17TH AVENUE,
DENVER, COLORADO 80202. THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT HAS RECEIVED FROM THE LAND
ACQUISITION DIVISION OF THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT, DENVER, COLORADO, A TRACT OF LAND
IN SECTION 16, T1N, R10E, S10W, CO. 107, ARIZONA,
ACRES: 160.00. THE TRACT IS BEING OFFERED FOR
SALE BY PUBLIC AUCTION ON WEDNESDAY, APRIL 15,
1992, AT 10:00 AM AT THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT OFFICE, 1400 EAST 17TH AVENUE,
DENVER, COLORADO 80202.

THE BUREAU OF LAND MANAGEMENT HAS RECEIVED FROM THE
LAND ACQUISITION DIVISION OF THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT, DENVER, COLORADO, A TRACT OF LAND
IN SECTION 16, T1N, R10E, S10W, CO. 107, ARIZONA,
ACRES: 160.00. THE TRACT IS BEING OFFERED FOR
SALE BY PUBLIC AUCTION ON WEDNESDAY, APRIL 15,
1992, AT 10:00 AM AT THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT OFFICE, 1400 EAST 17TH AVENUE,
DENVER, COLORADO 80202. THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT HAS RECEIVED FROM THE LAND
ACQUISITION DIVISION OF THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT, DENVER, COLORADO, A TRACT OF LAND
IN SECTION 16, T1N, R10E, S10W, CO. 107, ARIZONA,
ACRES: 160.00. THE TRACT IS BEING OFFERED FOR
SALE BY PUBLIC AUCTION ON WEDNESDAY, APRIL 15,
1992, AT 10:00 AM AT THE BUREAU OF LAND
MANAGEMENT OFFICE, 1400 EAST 17TH AVENUE,
DENVER, COLORADO 80202.

היועץ המשפטי של מסדר הסעד העיד כי מסדרו נתן "ליגליזציה" להמטך החזקת ילדים על ידי מספחות מאמצות, תוך ידיעה שהחזקה בילדים אלה אינה חוקית והמדובר בילדים שביתן להגדירם כ"חסופים".

מן העדויות שבידינו מתאמת החסד סאמנס בעטן מעטים אפלים אלו במדינת ישראל ותחת הסותם של מוסדות ציבור ומדינה, בתקופת קום המדינה והאנדרלמוסיה סטרה אז בארץ מבחינה אדמינסטראטיבית, סייעה בידי בני בליעל לבצע את זממם הרע.

לגבי מספחות אחדות היה זה בנם היחיד ולאחר היעלמו הבם עריריים ללא בן טיטא סמס לאחר מותם. מספר הורים בפגעו באופן בפסי וזה סנים סהם טרויים במצב בפסי מעופער. חלק מהם אף מאוספז בבתי חולים לחולי נפס.

לסאלת רבים - "מדוע לא פנו הורים בזמנו?", הריבו להסיב:-

א. ידוע שחלקם הגדול של עולי תימן במבצע "מרבד הקסמים" הבם אנשים חסרי נסיון והטכלה מתאימים, כדי לנהל מסע ומתן ולתבוע את זכויותיהם אף המינימליות ביותר, בעידן הסכניקה של זמנו בכל ססחי החיים. נוכח רמת חסיבתם, התפתחותם והלך דיעותיהם, אשר גלות בת טבות אלפיים הסאירה ריטומה עליהם - לא יכלו עולים אלה לעמוד בפני מערכת מספסית מודרבית ובפרט בעת סלטונות המדינה לא היה זמנם פנוי לתביעות ובירורים מעין אלה.

ב. יהודי תימן היו סכורי גאולה בעת עלייתם, באשר היתה זו עליה מרצון ושל כסופי גאולה - לא עלית מצוקה. עולי תימן בתנו אימון מלא ולעיתים אף מופרז, בעובדי המחנות ומסרו גורלם בידיהם, מיד עם בואם במגע עם ראסובי טליחי המדינה ולפיכך קבלו את טענות ותטובות עובדי המוסדות הטובים בקטר לאשר עלה בגורל יקירי נפסם וכל בעיה אחרת שהתעוררה אז - כדברים סאין לערער עליהם. כי הרי מדובר ב"מטיחים" כפי סכינום יהודי תימן.

עם זאת אנו מציינים ומדגישים כי אין לנו ולא היה לנו כל ענין ספרטה כאובה זו תידון מעל דפי העיתונות ותגרור אחריה סערוריות ציבוריות מכל סוג שהן ואשר סופן אין לסור, ולכן קדמנו בברכה את ההצעה שהועלתה להבאת הנוסא לדיון במליאת הכנסת. מאידך גיסא אין אנו יכולים להסתיר את מורת רוחנו מהתעלמות הכנסת מהדריסה להקמת ועדת חקירה כאמור ותחת זאת העדיפה להעביר את הטיפול לוועדתכם הבכבדה, תוך הדגטה שהועדה "תמריץ" את מסטרת ישראל, והיא תספל בענין באופן "אינדוידואלי" בכל מקרה ומקרה (בהתאם לתטובותו-הצעתו של כב' סר המספסית. למעטה חלק ביכר מעדויות ההורים מצביעות על טפולה של המטטרה וכן מוסדות ציבור טובים זקוקים לחקירה.

מטוכנעים אנו על סמך כתבי העדויות שבידינו ספרטה זו תמצא את פתרונה אך ורק בוועדת חקירה כאמור. אנו מאמינים כי אף אתם חברי כנסת נכבדים תגיעו למסקנה שהיעלמות מאות ילדים בבסיבות האמורות מחייב חקירה יסודית ומקיפה באמצעות צוותות חוקרים ואמצעי חקירה רציביים, כדי לתת סוף סוף את התטובה החד-מטמעית על אשר עלה בגורל ילדיהם אלה, למאות ההורים החיים זה 17 טנה (1) ספק בתקרה ספק באבל.

The first part of the document discusses the general principles of the project. It outlines the objectives and the scope of the work. The second part describes the methodology used in the study. This includes the data collection methods and the analysis techniques. The third part presents the results of the study. These results are compared with previous research to provide context. The final part discusses the implications of the findings and suggests areas for future research.

The methodology section details the experimental design and the procedures followed. It includes information about the participants, the materials used, and the specific steps of the experiment. The results section provides a clear and concise summary of the data obtained. This section is supported by tables and figures that illustrate the key findings of the study.

The discussion section interprets the results in light of the research objectives and existing literature. It highlights the strengths and limitations of the study. The conclusion summarizes the main findings and their significance. The final section offers recommendations for practical applications and further research in the field.

The document concludes with a list of references and an appendix. The references cite the key sources used in the study. The appendix contains supplementary information that supports the main text, such as raw data or detailed calculations. The overall structure of the document is logical and easy to follow, providing a comprehensive overview of the research project.

The appendix provides a detailed look at the data used in the study. It includes tables of raw data and processed results. The references list the academic sources that informed the research. The conclusion reiterates the main points of the study and its contribution to the field. The final section of the document provides a clear and concise summary of the entire project.

The document is well-organized and easy to read. It provides a clear and concise summary of the research project. The use of tables and figures helps to illustrate the key findings. The overall quality of the document is high, and it is a valuable resource for anyone interested in the field.

במצורף לתזכירנו זה אנו ממציאים לכב' העתקים מעדויות אחדות
מאותן 250 עדויות הורים על היעלמות ילדיהם וגם בסיונות היעלמות, מהם
ילמדו חברי הועדה את אופי הבעיה וחומרתה.

לאור כל האמור אנו פונים אליכם בטם כבס ההורים שהתקיים ביום
ה' באלול תשכ"ו, סאתם חברי בית הנבחרים שהוטל עליכם לדון ולטפל בבעיה,
תחזירו את הטיפול לכנסת תוך הבהרה מצדכם שהבעיה מחייבת הקמת ועדת
חקירה בעלת סמכויות ואמצעים סאינם ברשות ועדתכם ועל בקטה זו בקטתם של
הורים "מוטכלים" - אתכם הסליחה.

בכבוד ובהוקרה,

הועדה הצבורית לגילוי ילדי
עולי תימן הבעדרים

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..

פרוטוקול מס' 34
מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
מיום ב' כ' באלול תשכ"ו - 5.9.66, בשעה 10.00

נכח:

חברי הוועדה:
 ש. רוזן - היו"ר
 א. ביטון
 מ. גז
 ש. י. גרוס
 ר. הקטין
 מ. ידיד
 מ. כהן
 י. כ"ץ
 ד. נצר
 ט. סנהדראי
 ד. פחל
 ר. צברי
 א. רזיאל-נאור

מוזמנים:
 ד"ר ליבנה - משרד המשפטים
 ע. בלוס - משרד הסעד
 נצב משנה קרתי - משרת ישראל.

רשמה:
 צ. ספרן

סדר היום: הצעה לסדר- היום של חבר-הכנסת ב. עוזיאל -
 "העלקות הינוקות ממחנות עולים בשנים 1949/51
 וגורלם".

היו"ר ש. רוזן:

אני פותח את הישיבה.

בישיבתנו היום נשמע את נציג

משרד הסעד ונציג משטרת ישראל.

ע. בלום:

בחחילה אניא בפניכם אחד-עשר מקרים של ילדים שבהם טיפל משרד הסעד בין השנים 1949-1954. אותם המקרים נגעו לילדים שזהותם לא היתה ידועה ולילדים אשר זהותם כן היתה ידועה אולם אי אפשר היה לאתר את הוריהם. אני סבור כי מקרים אלה מהווים מדגם טוב לבעיות שונות שהתעוררו באותה תקופה.

1. ילדה הנושאת את השם - מרים שרעבי. (שם זה איננו שמה המקורי וניתן לה לאחר שלא היתה ידועה זהותה). בהיותה בת שנה - בשנת 1951 - נלקחה הילדה לבית-החולים "הדסה" בראש העין. ברישום הופיע שמה כמרים שרעבי ואף שמות הוריה היו כביכול ידועים. לאחר שעברה שנה ואיש לא בא לקחת את הילדה, פנה אלינו בית-החולים בבקשה כי נוציא את הילדה ונמצא לה סידור כלשהו מאחר ואין בית-החולים יכול להמשיך להחזיק בה מכמה סיבות: א. ילדה זו היא בריאה ותופסת סיטה אשר יכולה לשמש ילד חולה. ב. שהותה בבית-החולים עלולה לגרום להדבקותה במחלות. התחלנו בחיפושים ומצאנו כי משפחתה מתגוררת בקריית-בנימין. לאחר שבקשנו מן ההורים כי יבואו לקחת את בתם, טענו כי הבת נמצאת בביתם. החבר שמרים שרעבי האמיתית נמצאת אמנם בבית הוריה ואילו הילדה השוהה בבית-החולים היא ילדה אחרת שפרטיה אינם ידועים. עד היום לא נתבררה זהותה של אותה ילדה.

ט. סנהדראי:

יחכן שגם שמה של זו הוא מרים שרעבי.

ע. בלום:

החבר, כי גם מרים שרעבי האמיתית שהחה בזמנו באותו בית-החולים.

במשך זמן רב נעשו נסיונות למצוא את זהותה של הילדה אך מאחר ולא העלו דבר, נמסרה הילדה למשפחה אומנת. ב-1953 פנתה אותה משפחה לבית-המשפט ובקשה לאמץ את הילדה. בית-המשפט - השופט קיסטר - נתן את צו האימוץ המבוקש.

עוד לפני מתן צו האימוץ, כאשר נהפרכה העניין, החלו לבוא הורים אשר סברו כי זו יכולה להיות ילדתם. בין הורים אלה היה גם זוג הורים בשם סעיד אשר פרטי ילדתם היו דומים לפרטיה של ילדה זו. לאחר בירור ענינם הסתבר כי ילדתם נפטרה בשנת 1950, בהתאם לרישום שנעשה בבית-החולים. מכיוון שההורים לא האמינו בכך, פנינו לחברה קדישא וקבלנו מהם אישור כי הילדה נפטרה בחארין מסוים, באותה שנה המצויינת ברישום בית-החולים, והובאה לקבורה בשם גלילה סעיד - שם התואם את השם שנשאה בחייה. למרות הרישומים המדוייקים במקרה זה, עדיין אין ההורים מאמינים במוח בתם.

2. ילד אשר נמצא ב-6.12.50

על יד בית-החולים ליולדות בכפר-סבא כשהוא בן יומיים. ילד זה הושאר כנראה על ידי אמו בקרבת בית-החולים. המשטרה חקרה במגמה לגלות את אם הילד אולם לא העלתה דבר. הילד נמסר למשפחה ובשנת 1953/4 נמסר לאימוץ.

3. ילדה אשר נמצאה ב-17.3.53

כשדה, כסיבוב ליד ראשון-לציון כשהיא בת יומיים-שלושה. גם במקרה זה נעשו מאמצים לאתר את אם הילדה.

ט. סנהדראי:

האם כל הילדים האלה הם יוצאי תימן?

ע. בלום:

קשה לקבוע אם הם ילדים של יוצאי תימן דווקא, אולם צורתם החיצונית מעידה שהם שייכים לבני עדות המזרח. לגבי מרים שרעבי ברור שהיא

ע. בלוס:

בה ליוצאי תימן.

באשר לאוהה ילדה אסופית - הרי שלא הצליחו
לגלות את האם והיא נמסרה למשפחה אומנת. המשפחה פנתה לאחר זמן
לבית-המשפט ובקשה לאמץ את הילדה. צו האימוץ המבוקש ניתן.

4. ילדה אשר נמצאה ב- 21.5.53 בפרדס
ליד המושב קדימה כשהיא בת כמה ימים.

ש.י. גרוס: מי מצא אותה?

ע. בלוס: עוברי אורח.

שוב נעשה אותו תהליך: ניסו למצוא את
אם הילדה, אולם ללא הצלחה. הילדה נמסרה למשפחה אומנת ולאחר מכן
אומצה.

5. ילדה מיוצאי תימן, אשר נמסרה לאימוץ.
לפני כשנתיים פנה אחד מקרובי משפחתה ואמר כי ילדה זו וזו נעלמה
והוא מבקש לדעת מה גורלה. התברר כי ילדה זו נמסרה לאימוץ על ידי
אביה אשר ויתר עליה כיוון שנשא אשה שניה וזו לא רצתה בילדה.
כאשר מסר האב את הילדה לאימוץ חתם בפני נוטריון ציבורי על ויתורו
ואילו עכשיו הוא טוען, כי אין הוא יודע מתי חתם וכיצד חתם והוא
מעונין להחזיר אותה אליו. טענתו של האב כאילו לא ידע על כך
שהילדה נמסרה לאימוץ איננה נכונה, היות ומהות הרישומים התברר
שלא רק שידע על כך, אלא אף היה ער לכך שהילדה תלקח ממנו וגם החנה
כי הילדה חמסר לאימוץ למשפחה דתית. נוסף לכך, הסביר לו גם
הנוטריון הציבורי על מה הוא חותם. יתכן שהיום מתחרט האב על כי
מסר את הילדה לאימוץ, על כל פנים הוא חובע להחזיר אותה אליו.

6. ילד שנולד בשנת 1950 בבית-החולים
"ברנדייס" בחדרה. זהותו של האב לא הייתה ידועה והאם חתמה כי היא
סוחרת על הילד. הילד נמסר למשפחה ולאחר מכן הגישה אותה משפחה
בקשה אימוץ. צו האימוץ ניתן.

ר. הקטיין: האם קיימת לגביו תביעה?

ע. בלוס: עדיין לא.

7. שני אחים שהיו חולים אושפזו בבית-
החולים וההורים לא באו לקחתם. לאחר שנתיים - בשנת 1952/3 - באה
אחותם, נלדה בה שלוש-עשרה, שהתגעגעה עליהם ובקשה כי נעזור לה
למצוא את אחיה. אח אחד נמצא בבית-ההינוקות של "ויצו" בירושלים
והוחזר לביתו. המשטרה המשיכה בחיפושים אחר האח השני, אולם הוא
לא נמצא. הילדה המשיכה בפאמצייה ולאחר זמן טענה שגלתה את אחיה
השני בכפר אוננו. נחברר כי אותו ילד שאותו חשבה לאחיה היה באמת
ילד מאומץ. העצה שניתנה במקרה זה הייתה, כי יש לפנות לבית-המשפט
בבקשה לבטל את צו האימוץ. החקירה לא הוכיחה בבירור שאותו ילד הוא
אחי הילדה, אולם הילדה טענה שהיא הכירה בו את אחיה.

ש.י. גרוס: מי אימץ את הילד?

ע. בלוס: משפחה מסוימת.

ר. הקטיין: האם יש לשני האחים הללו הורים?

ע. בלוס: יש להם אם. האב מת. הילדה היא שקבלה
על עצמה לחפש את אחיה.

למשטרה, שעזרה בכל המקרים הללו בחקירות
ובביקורים בבתיים, הייתה דעה משלה על הסיבות להעלמם של אותם הילדים

ע. בלוס:

וזו הובעה במכתב ששלחה אלינו בשעתו. הנחותיה היו: א. התינוקות של עולי חימן שאושפזו בבתי-החולים היו תינוקות מזי רעב. תוך תקופה קצרה של שהייה בבית-החולים השתנה מראיהם במידה כזו שהוריהם לא הכירו כלל. מהנחה זו משמע, כי כאשר הראו להורים את ילדם לאחר תקופת מה של שהייה בבית-החולים לא הכירו אותו הוריו וטענו שאין זה בנם. ב. אצל החימנים היה קיים מנהג, לפיו אפשר היה לאסוף ילדים ואף לקנותם. יתכן מאד שגם אותם הילדים שנעלמו נלקחו על ידי עולי חימן אחרים. הנחה זו מבוססת על כך שבחימן היה קיים חוק, לפיו כל ילד שהוא יתום ולא ידוע מי היו הוריו - נחשב כמוסלמי. כדי למנוע זאת, היו היהודים בחימן מטהרים לנקוט בצעדים כלשהם כדי לקשור את הילד היתום לאיזו משפחה, אם על ידי אירוסין בגיל רך או נישואין.

8. ילדה שהובאה לבית-התינוקות במחנה העולים עין שמר ג'. האם מסרה את שם הילדה ואת מספר הרישום שלה. עברו חודשים רבים והאם לא הופיעה. התענינו, ניסו לחפש את הורי הילדה ולאחר שלא נמצאו נמסרה הילדה למשפחה אומנת. לאחר מכן, בשנת 1953 פנתה המשפחה לבית-המשפט בבקשה לאמץ את הילדה. בית-המשפט פרסם הודעה בשלושה עהונים וברדיו, כי עומדים להחליט על גורלה של הילדה ואף נקב בשמה. ההורים לא הופיעו.

ש.י. ברוס: האם ישנם קטעי עהונים שנשארו מאז?

ע. בלוס: כן.

כאשר השובט קיסטר, שטפל בעניין, לא הצליח לאחר את ההורים, ניתן צו האימוץ.

9. בשנת 1954/5 פנתה אלינו משפחה בטענה שבחם נעלמה. המשטרה גלתה שהילדה נפטרה ב-1950. ההורים לא היו מוכנים לקבל את העובדה שבחם נפטרה וטענו כי היא בחיים.

ברצוני לציין, כי כאשר טפלנו במקרים של העלמות ילדים, היינו מחפשים במשרדי הרישום, ובארכיבים של בתי-החולים ובתי התינוקות שבהם שהו הילדים. יש לזכור שחלק מבתי התינוקות שהיו קיימים באותה תקופה, אינם קיימים כבר כיום.

אלה הינם המקרים בהם טיפלנו אנו.

פ. כהן: בכמה מסתכם מספר המקרים שבהם טפלתם?

ע. בלוס: אחד-עשר מקרים. במקרה הראשון שאותו מסרתי לכם, משולבים שני מקרים נוספים.

ספק הוא אם כל המקרים הללו הם דווקא ילדים של יוצאי חימן. ישנם שלושה מביניהם, אשר לפי מראה עיניהם אפשר להניח שהם נמנים על עליה זו, אולם אין בכך בטחון.

עד 1965 הגיעו אלינו שמונה פניות מלשכות הסעד. מתוך פניות אלה, הצלחנו לברר את גורלו של ילד אחד שנפטר. לגבי היתר, נעזרנו במשרד הפנים, במשטרה, בארכיבים שונים, אך ללא הצלחה.

ראינו בבעיה זו, בעיה אנושית ממדרגה ראשונה ולכן לקחנו על עצמנו את הטיפול במקרים אלה, גם אם אותם הילדים לא נלקחו מאתנו ולא היו אף פעם בטיפולנו. קראנו על כך בעהונות, ידענו את הכאב והחרדה של אותן המשפחות ומצאנו לנכון להיות לפה לאנשים שלא ידעו כיצד לעזור לעצמם.

היתה לנו עובדה סוציאלית מיוחדת,

ע. בלוס:

אשר ישנה חודשים בבית-החינוק בצפח ועברה על כל הארכיב כדי לגלות מקרה מסוים, אשר כמה מעקבותיו הובילו לאותו מקום.

א. רזיאל-נאור: האם היו מקרים שאותם הצליחה לגלות?

ע. בלוס: במקרה אחד הצליחה. היה זה ילד שנעלם

ונמצא במוסד חרדי בבני-ברק - "גור

אריה". הילד הוחזר להוריו.

לאחר 1965 הובא אלינו מקרה נוסף שקבל פירסום רב לאור העובדה שהאם המאמצת פרסמה ספר אודות האימוץ בשם - "עורי צפון ובואי תימן". לאחר הפירסום, התחילו משפחות רבות לטעון לזכותם על הילדה המאומצת. אחת מהן היא משפחת סרום מירושלים הטוענת כי זו ילדתם. הם מבססים טענה זו על הדמיון שבין הילדה לבין שאר האחים וכן על סימנים נוספים שבידם. האם המאמצת טוענת כי היא גלתה את משפחתה של הילדה ואין זו משפחת סרום.

ש.י. גרוס: האם הוצא צו אימוץ לגבי ילדה זו?

ע. בלוס: בשנת 1954 פנתה האשה לבית-המשפט

ובקשה לאמץ את הילדה. באותה עת

לא היתה ידועה זהות משפחתה ולכן ניתן צו האימוץ.

העניין התחיל בכך שאותה ילדה שהיתה חולה מאד אושפזה בבית-החולים. לאחר שהבריא, לא בא איש לקחתה ומאחר שעבר זמן רב סרב בית-החולים להמשיך להחזיק בה. כדי למצוא סידור זמני לילדה פנו לאותה אשה ובקשו ממנה שתקח את הילדה במסגרת המבצע "קורת גג". לאחר שהילדה הייתה אצלה ארבע שנים החלה האשה לנקוט בצעדים משפטיים כדי לאמצה. לאחר שקבלה את צו האימוץ המשיכה בחיפושיה אחר משפחת הילדה ועתה היא טוענת כי מצאה אותה. כן יש בידה הוכחות נוספות המאשרות שאין ילדה זו בתם של משפחת סרום.

א. רזיאל-נאור: האם האם המאמצת חפשה אחר משפחתה של

הילדה במגמה לסחור את טענותיה של

משפחת סרום?

ע. בלוס: לא. היא עשתה זאת מתוך עניין ורצון

נפשי לגלות את עקבות המשפחה, על מנת

שאם תרצה הילדה להנשא, לא תתעוררנה בקשר לכך בעיות שונות.

ט. סנהדראי: האם משפחת סרום מעוניינת לקבל את

הילדה בחזרה?

ע. בלוס: לא. הם מבינים שהילדה גדלה בבית

שונה לבגרי.

הילדה היא כיום בת שבע-עשרה והבית בו היא גדלה הוא גדול ומפואר. למשפחה שאמצה אותה יש ילדים משלה.

מ. גז: האם לפי החוק, מותר למשפחה לאמץ ילד

כאשר יש לה ילדים משלה? בצרפת, למשל,

אסור הדבר.

ע. בלוס: החוק מחיר זאת. הפסיכולוגים אפילו

סבורים כי אין זה טוב לאמץ ילד יחיד.

היו מקרים של ילדים מופקרים, ללא זהות. זכורים לי ארבעה מקרים של ילדים שנמצאו עזובים במחנות ובמעברות ובמשך שנים לא היתה ידועה זהותם.

ע. בלוס:

בסקרה אחד, הופיע לפני ארבע שנים
גבר מפרס שחיפש את בנו ואת בתו. הוא טען, כי בשעתו היו לו
צרות בפרס לכן לקח אשה ושלח אותה עם ילדיו לארץ. האשה השאירה
את הילדים בבית עולים וחזרה לפרס והילדים נמצאו לאחר מכן עזובים.
חפשו אחר ההורים, אך ללא תוצאה. עכשיו הופיע האב ובקש לקחת את
בתו אהו. אנו חששנו כי כוונותיו אינן כשרות, משום שהילדה כיום
היא בת חמש-עשרה וילדה בגיל זה יכולה להיות כבר כלה בפרס. גם
הילדה עצמה לא רצתה ללכת עם אביה. לאחר פנייתו של האב תקנו את
כל הדרוש ברישומים. הילדה נשארה בארץ.

היה מקרה בילדה אשכנזיה שנמצאה
בתקופת מלחמת השחרור לא הרחק מהריסות בנין ברחוב בן-יהודה.
לאחר שלא נמצאו הוריה נמסרה הילדה לאימוץ למשפחה מכובדת מאד.
לאחר שנים הופיעה האם ונתנה סימנים ברורים כי זו בתה. עזרנו לה
לפנות לבית-המשפט וצו האימוץ בוטל.

עובדה שהתבררה לנו היא, כי באותה
תקופה של עליית יהודי הימן, היו פטירות המוניות של תינוקות.
מספרת עובדה סוציאלית שנתקבלה באותה עת לעבודה בבית-החולים
בצריפין, כי כאשר נתקבלה אמר לה הרופא כי הפקידה הראשון יהיה
לדאוג לקבורתם של עשרות תינוקות שהיו בחדר המתים ואשר הוריהם
לא נמצאו. ילדים אלה וכן רבים אחרים, שאי אפשר היה לאתר את
הוריהם הובאו לקבורה מבלי שהוריהם היו נוכחים בשעת הקבורה.

לאחר פירסום המאמר ב"מעריב",
קבלנו שתיים-עשרה פניות מהורים המבקשים שנעזור להם להתחקות על
עקבות ילדיהם. הטענה החוזרת בכל המקרים היא שנאמר להם כי
ילדיהם נפטרו, אך אין הם מאמינים בכך ומשוכנעים שילדיהם נלקחו
מהם על מנת להמסר למשפחות חסרות ילדים. הראיה שהם מביאים:
אשר שילדה נפטרה, מנחם אותה הרופא באומרו כי היא עוד צעירה ותוכל
ללדת ילדים נוספים. הם מסיקים מכך שלקחו מהם את הילדים, היות
ויש ביכולתם להביא לעולם ילדים אחרים. טענה זו חוזרת בכל
המקרים והם רואים זאת כהוכחה לצדקתם, אחרת, למה אמר כך הרופא?

העובדים הסוציאליים אומרים, כי
באותה תקופה, שבה היה רב מספר הילדים מבני עדות המזרח שהוריהם
ויחרו עליהם, היה קשה למצוא עבורם הורים מאמצים. באותה תקופה
הקפידו ההורים המאמצים שיהיה דמיון בין הילד המאומץ לביניהם.
רוב המשפחות שהיו מעונינות לאמץ ילד היו מיוצאי אירופה שעברו
את אימי השואה וכתוצאה מכך לא יכלו להוליד ילדים. יוצאי
אירופה הם בהירים ברובם ולכן רבים מהם סרבו לאמץ ילדים כהי
שער או כהי עור. עובדה זו יש לזכור, כאשר באים להעריך את המצב
כולו. ישנה טענה האומרת, כי ליוצאי גרמניה יש חולשה לתימנים
ולכן רצו המאמצים שביניהם להשיג להם ילדים תימניים.

האנשים המחפשים את ילדיהם, חלק מהם,
שמצאו רישומים כי ילדיהם נפטרו, חוששים שהרישומים מזוייפים.
על מה מבוססת טענתם? א. ההודעה על הפטירה הגיעה אליהם על גבי
פתק שעליו היה מצוין כי הילד נפטר ביום זה וזה. ב. רוב
הרופאים באותה עת היו יוצאי גרמניה ולכן אולי היה להם ענין לזייף
את תעודת הפטירה. טענתנו היא, כי הפתק רק מוכיח על אי הסדרים
ששררו באותה תקופה. אילו היה משהו מעונין לזייף תעודת פטירה,
היה מזייף תעודת פטירה אמיתית שיש בה יותר כדי לשכנע, מאשר סתם
פתק.

מה אמרה החברה קדישא לגבי מקרים אלה?
ש.י. גרוס:

אינני יכול לומר, היות ולא בדקנו את
המקרים באופן כללי. לגבי מקרה אחד
של ילד מפתח-תקווה, ישנו אישור של חברה קדישא ושל בית-החולים,

ע. בלוס:

ע. בלוס:

שהוא נפטר והובא לקבורה. מצויין גם התאריך.

הרישומים באותה תקופה במשרד הפנים היו מאד לקויים. יכול לקרות שילד אשר נפטר מופיע עדיין כחי ברישום משום שלא נעשה רישום של פטירתו. הילד הנ"ל לא נפקד בשנת 1961 ולכן גנז משרד הפנים את חיקו. כמו כן נעשו הרישומים בכתב יד, דבר שגרם לשיבושים. לדוגמה - ככתובת אחרונה של הילד הופיעה ברישום הכתובת - ד"ר אבן. לאחר חקירה החברר שהכוונה למקום - דיר אבן. מכיוון שהפקיד כתב זאת בכתב יד בלתי ברור, לא הובן הכתוב.

משרד הסעד השתדל לעזור כמיטב יכולתו, הצרה היא בכך שאין לנו יכולת לעזור לאותם הילדים שלא היו אצלנו בטיפול והרישומים שלהם לא עברו אלינו.

מר קרתי:
לפי הסטטיסטיקה של נעדרים המתפרסמת על ידינו מדי שנה בשנה, היו בשנת 1950 - 527 נעדרים ואילו בשנת 1960 הגיע מספרם ל- 2170. יש לציין שהמספרים הולכים וגדלים מדי שנה. רובם של הנעדרים נחגלו. בשנת 1950 נשארו 4 נעדרים שלא נחגלו. ב- 1951 - 9 שלא נחגלו, וגם בשאר השנים נע מספר הנעדרים שלא נחגלו בין 3 ל- 5.

א. רזיאל-נאור: מהו הסיכום עד עכשיו?

מר קרתי:
במשך השנים שבין 1950-1962 לא נחגלו כ- 62 איש; או שעזבו את הארץ או מספרים אלה כוללים מבוגרים וילדים. שהחליפו את זהותם.

באשר לילדים נעדרים:
בשנת 1951 - 2 נעדרים.
בשנת 1952 - 1 נעדר.
בשנת 1953 - לא נחקלה כל
בשנת 1954 - הודעה על ילדים
בשנת 1955 - נעדרים.
בשנת 1956 - 1 נעדר.
בשנת 1957 - 1 נעדר.
בשנת 1958 - לא נחקלה
בשנת 1959 - כל הודעה.
בשנת 1960 - 3 נעדרים.
בשנת 1961 -
בשנת 1962 -
בשנת 1963 - 1 נעדר.

ילדים אלה לא נחגלו עד היום. הם אינם כוללים את ילדי עליית חימן, אלא אלה הם מקרים שבהם הודיעו הורים על העלמם של ילדיהם, נעשו מאמצים לאחרם, אולם ללא הצלחה.

מספרים מדויקים אין עמי, אולם בערך, מגיע מספר ההודעות בשנה על נעדרים ל- 100. מקצתם של הנעדרים חוזרים הביתה בעצמם; כ- 40% מחגלים ומחוזרים על ידי המשטרה. כאשר מקבלים הודעה על העדרו של קטין, מפעילה המשטרה טיפול מיוחד ולא שגרתי: מעמידים את כל כוחות המשטרה באיזור, נעזרים במטוסים, הליקופטרים, פרשים וכלבים. לעתים מקיף מבצע זה מאות אנשים במשך מספר ימים.

פרשת ילדי חימן שונה מבחינה זו. אותם המקרים שהובאו לידיעה המשטרה מחיחסים לילדים שבאו עם העליה ההמונית

מר קרתי:

מחצון ב- 1949/50. באו אז משפחות מרובות ילדים אשר רבים מביניהם סבלו ממחלות קשות, מדבקות ומתח-תזונה והיה הכרח לאשפזם בדחייפות. למטרה זו הוקמו, באותה תקופה, שני בתי-חולים ארעיים במחנות העולים ראש העין ועין שמר. כסבל לבתי-חולים אלו גוייס כל מי שהיה מוכן להשתלב בעבודה זו, מי בהתנדבות ומי בשכר. רובם היו חסרי נסיון בכל הנוגע לטיפול בחולים ועוד פחות נסיון היה להם בכל הנוגע לאדמיניסטרציה.

גורם נוסף לאי הסדרים היה טמון בעובדה שלעולי חימן לא היה ידוע סוד ההבחנה בין שם משפחה לבין שם פרטי. במרבית המקרים נמסרו שמות פרטיים בלבד, או שני שמות שלא ניתן היה להבחין איזה מהם הוא שם משפחה ואיזה הוא שם פרטי. כאשר היה צורך לקבוע זאת, נעשה הדבר באופן שרירותי על ידי העובדים.

בין יתר הגורמים היה משקל כבד לעובדה שהעולים החדשים היו טרודים בסידורים ראשוניים במחנה, דאגה לשאר ילדיהם והתחילו להתעניין בגורל ילדיהם החולים, רק כאשר התפנו לכך.

היו מקרים רבים, בהם לא הכירו ההורים את ילדיהם וטענו כי אין זה אוחו ילד שנמסר לטיפול. לעומת זאת, היו הורים שלקחו ילדים מבלי לטרוח לבדוק. אם אמנם זה ילד. המצער הוא, שנמסרו ילדים להורים, מבלי שנבדק באופן יוחר יסודי אם אלו באמת הוריהם.

היו אף מקרים שילדים הועברו מבתי-החולים הזמניים לטיפול יסודי יותר בבתי-חולים מרכזיים וקשה היה אחר-כך למצוא את הוריהם.

הפנייה הראשונה מסוג זה שהגיעה למשטרה הייתה ב- 1950. שאר הפניות הגיעו בשנים עד שנת 1962. ראוי לציין כי מרבית התלונות לא הופנו במישרין למשטרה, אלא הופנו אליה על ידי מוסדות אחרים. הפניות היו מגיעות כחלונות או כתזכירים למוסדות שונים, החל מן הנשיא וכלה בנציגויות של מפלגות ועדות. רק כאשר מצא המוסד לנכון להפנות אלינו את העניין, התחלנו בחקירה. בודדים בלבד פנו למשטרה וגם אז באיחור. היו מקרים רבים בהם היינו נאלצים לשחזר מה ארע לפני עשר שנים. היה בכך קושי רב, משום שכל המוסדות העראיים התפרקו, המסמכים, הקבלות והרישומים הושמדו והסגל התחלף.

קשה לקבוע את מספרם של המקרים, בהם טיפלה המשטרה, בוודאות גמורה. בערך, נחקרו על ידינו כ- 28 מקרים. מחצית המקרים אחרו ומבירור גורלם החבר כי מרביתם נפטרו.

א. רזיאל-נאור: האם יש לכך הוכחה?

מר קרתי: קיימות מצבות.

היו שני מקרים שבהם הוגשה תלונה, לפיה מתחנכים ילדים נעדרים אצל הורים מאמצים. בשני המקרים החבר שהילדים אומצו כחוק והתבררה אף כתובתם של ההורים האמיתיים.

כאשר התחלנו לספל בפניות, פנינו למשרד הבריאות ובקשנו מהם כי יביעו את דעתם לגבי העלמותם של ילדים מבתי-החולים. במכתב שקבלנו בתאריך 16.2.53 הם מביעים את דעתם על העניין:

א. אין רישום מיוחד בבתי-החולים לגבי ילדים חימניים. הם נרשמו כפי שנרשמו ילדים אחרים. אלפי תינוקות נולדים מדי שנה בשנה ואלפי ילדים עוברים את בתי-החולים ולא קורה שלא נמצא ילד אשר אושפז בבית-החולים. המקרים שהובאו על ידי המשטרה נובעים לשנים 1950/1 שבהן אושפזו בבתי-החולים ילדים רבים מעולי חימן. הרישום לא השחנה מאותה תקופה. השחנו עולי חימן,

מר קרתי:

שלמדו בינתיים את סוד ההבחנה בין שם משפחה לשם פרטי, כפי שהיא נהוגה בארץ.

ב. התעודות הניתנות עתה על ידי הממשלה הן מדויקות יותר מן התעודות שקבלו העולים בתחילה.

ג. בגלל עומס העבודה, היתה נאצלת מחלקת הקליטה של הסוכנות לקבל לעבודה כל אדם שהיה מעוניין בכך, מבלי יכולת לבדוק ולערוך בחינות לכל פקיד לפני קבלתו.

ד. רבים מילדי עולי הימין הגיעו לשדה-התעופה במצב בריאות נואש והיה צורך להפרידם מהוריהם ולהעבירם במהירות המכסימלית לבית-חולים קרוב. ילדים אלה נרשמו כדין לפי התעודות של אותה תקופה, אך הובאו לבתי-החולים ללא הוריהם.

ה. עולי הימין לא ידעו להבחין בין שם פרטי לבין שם משפחה. הגיעו לבתי-החולים ילדים שבתעודתם היו רשומים ששה שמות וקשה היה לדעת איזה מביניהם הוא שמו של הילד, איזה מהם הוא שמו של האב וכו'.

ו. להורים נאמר בדיוק לאיזה מוסד נשלח ילדם. בדרך-כלל לא באו ההורים לקחת את ילדיהם, אלא המוסדות חיפשו אחר ההורים והביאו אותם כדי שיקחו אותם, על מנת לשחרר מיטות לילדים חולים אחרים. העובדה שההורים הגישו את תלונתם רק לאחר שנה או שלוש שנים, מעידה כי במקרה זה לא ההורים הם האומללים, אלא ילדיהם.

ז. לא מעטים היו המקרים שהורים סרבו לקבל את ילדיהם, מאחר ולא הכירום. אין פלא בדבר, משום שהילדים הגיעו לבתי-החולים כשלדים ממש ורק לאחר טיפולו המסור של הפרסונל הרפואי שעבד יומם ולילה, הבריאו, השמינו ושינו את מראם. ההורים שהופיעו לאחר שבועות רבים, לא יכלו להכיר באותו ילד בריא את הילד שמסרו לאישפוז.

ח. היו מקרים שבהם לקחו אנשים ילדים לא להם. איש מן הצוות של בית-החולים לא העלה על דעתו אפשרות כזו, עד שנחבלה הדבר.

ט. היו תינוקות רבים שנפטרו ואף נמסרה למשפחתם הודעה על הפטירה. במקרים רבים סרבו ההורים לקבל את ההודעה בטענה שאין בהודעה זו אמת. היתה תקופה, שבה נערכה הסתה בקרב יושבי מחנות העולים, כאילו "הלבנים" מוסרים הודעות כוזבות על פטירת ילדים, כדי שיוכלו לקחת אותם לעצמם.

ר. צברי: מי חתום על מסמך זה?

מר קרתי: מנהל אגף בתי-החולים במשרד הבריאות, בשנת 1953.

א. רזיאל-נאור: אנו רוצים לדעת מה שמו. ועדה של הכנסת רשאית לקבל שמות, אחרת אין טעם לכל הבירור.

מר קרתי: ד"ר יהל.

מר קרתי: אביא לדוגמה מספר מקרים שנחקרו על ידינו:

1. בחודש יולי, שנת 1963, פנה חושב חיפה למטרה המקומית והודיע כי בתו, אותה השאיר ב-1952 בבית-התינוקות של שער העליה, נעלמה. באותה עת היתה בת שמונה חודשים. מהוך סיפורו התברר, כי עלה ארצה בשנת 1950. בתו שסבלה מחת-תזונה,

מר קרתי:

אושפזה לזמן מה בבית-החולים "רמב"ם" והוחזרה לאחר מכן לשער העליה. בינתיים עברה המשפחה לגור בפרדס-חנה ולא התענינה בגורל הילדה. לאחר שמצבם הכלכלי השתפר ואף קבלו שיכון במחנה דוד, החלו להתעניין בגורלה, אולם לא מצאו את עקבותיה. (הילדה נמסרה לטיפול ב- 1952. רק ב- 1960 התחיל האב לדרוש אחריה.) לאחר שהאב התייאש מן המוסדות השונים, הגיש תלונה למשטרה. פעולות המשטרה בענין זה היו מבוזבזות ורבות: בבית-החולים נמצא תיק על שם הילדה משנת 1950. לפי התיק התברר שהיא היתה שם בטיפול עד מאי 1951. אשתו של מנהל מחנה שער העליה, שהיתה אחראית בזמנו על בית-התינוקות שבמחנה, נזכרה כי היתה באמת בבית-התינוקות הינוקת אשר הוחזקה במשך שנים רבות ואשר נמסרה לאחר מכן לזוג אנשים שטענו כי הם הוריה ואף הביאו כהוכחה סימן שהיה על גופה.

ש.י. גרוס: האם היה זה זוג מיוצאי תימן?

מר קרתי: כן.

נחקרו אנשים רבים מיוצאי תימן אשר היו בשער העליה באותה תקופה, אולם איש מהם לא הכיר את הילדה. חקרנו את עובדי הסעד שטיפלו במשפחה טיפול די ממושך, אולם איש מהם לא שמע ממנה אי פעם דבר על כך שיש להם ילדה שנעלמה. גם במרשם החושבים לא היה זכר לילדה זו. לאחר שעברנו את כל שלבי החקירה ובדקנו במוסדות שונים - סוכנות, עיריות, לשכות סעד, לשכות סוציאליות של העיריות ולא נמצא דבר, הועלתה הסברה שהילדים שנשארו לאחר חיסול המחנה נמסרו לטיפולו של משרד הסעד וחולקו בין משפחות שונות בארץ. ואמנם, נמצא בתוך ארכיון משרד הסעד בחיפה תיק על שם הילדה. בתיק היה מצוין שמה הפרטי בחוספת המלה "אסופית", וכן שם המשפחה שניתן לה על ידי העובדים - בת אברהם. לאחר זיהוי ובירורים זוהתה הילדה כבתם של האנשים שטענו כי הם הוריה. כאשר גלינו את הילדה, היתה היא כבר מאומצת על ידי משפחה. מסרנו את הענין למשרד הסעד.

ר. הקסין: בת כמה היתה אז הילדה?

מר קרתי: כאשר עלינו על עקבותיה בסוף 1963, היתה כבת שלוש-עשרה.

ר. צברי: מה היה סופו של המקרה?

ע. בלוס: יש לברר זאת.

מר קרתי: ב- 6.1.65 קבלנו תלונה מחושב ראש-העין, אשר טען כי בנו נעדר מאז 1949. בדקנו וגילינו שילד בשם זה, בן שבעה חודשים, הועבר באוקטובר 1949 לבית-החולים דג'ני. הזמנו את ההורים להציג מסמכים או תעודות המאשרות שזה ילדם. נרשמה הודעתה של האם שספרה, כי בשנת 1949 נאסף התינוק על ידי אחות מחנה ראש העין, משום שהיה נבוע בפצעים בכל חלקי גופו. הוא אושפז בבית-החולים שהוקם במחנה וכעבור יום הועבר לבית-חולים אחר. מאז נעלמו עקבותיו. מצאנו בבית-החולים את הרישומים משנת 1949 שנגעו לאוחו ילד, אלא בעוד ששם האב הוא צדוק, היה כתוב ברישום של בית-החולים ששם האב הוא בן סלח.

ר. צברי: צדוק וסלח הם למעשה אותו שם. רבים מן התימנים תרגמו את השם סלח לצדוק.

מר קרתי: נתברר, כי לאחר טיפול של יומיים נפטר הילד. לפי מסמכי בית-החולים נתברר עוד, כי הודעה על הפטירה נמסרה לאב בתאריך 12.2.59. למרות ההודעה, מצא האב לנכון להתלונן במשטרה ב- 1965, מבלי למסור את כל הפרטים הללו.

ט. סנהדראי: מדוע נשלחה תעודת הפטירה רק ב- 1959?

מנ קרתי: הילד נפטר ב- 1949, אולם התברר לפי הרישום בארכיון שההורים פנו רק ב- 1959 ואז הודע להם על פטירתו של הילד ועל מקום קבורתו.

מ. ידיד: האם זה רשום גם אצל החברה קדישא?

מר קרתי: אין זה נוגע למשטרה. המשטרה מסיימת במקרים כאלה את תפקידה ברגע שהיא מגלה את העקבות ומסירה את החלומה.

לסיכום -

קראתי בעתונים ואף שמעתי על מאות הורים שהתארגנו ופנו בקריאה להקמת ועדות חקירה. ברצוני לציין כי תשובתו של שר המשפטים בכנסת בענין זה, נחנה על דעה המשטרה. כל פניה שתופנה למשטרה תבדק ותחקר לגופו של הענין, על אף השנים שחלפו ועל אף הקשיים הכרוכים בכך. יתכן, שעל פי שמוח ותאריכים נוכל לזהות גופות שלא זוהו עד היום, או אסופים שנאספו וגם כן לא זוהו. אנו נחקור כל מקרה, כפי שעשינו בעבר.

ט. סנהדראי: כמה מקרים הופנו אליכם?

מר קרתי: הופנו אלינו עשרים ושמונה מקרים שזוהו כמקרים בהם נעלמו ילדים בנסיבות כאלו.

היו"ר ש. רוזן: חברי הוועדה יציגו את שאלותיהם.

ר. צברי: א. אני סבורה שענין הילדים האסופים, אותו הביא בפנינו מר בלום, אינו שייך לנושא בו אנו עוסקים.

ב. נאמר כאן, כי נמסרו הודעות ברדיו ובעתונות. האם היתה זו הדרך היחידה שננקטה? יש לזכור כי בין אותם העולים לא כולם ידעו קרוא וכתוב. היו אלה אנשים שיצאו מחיים התואמים את תקופת ימי הביניים ולא יכלו להבין את החיים שנכוננו להם בארץ. רדיו לא היה להם וגם אילו היה, לא יכלו להבין מה נאמר בו. האם לא היתה דרך אחרת, קבועה ומתוכננת שניתן היה להגיש בה לכל אותם המקומות שבהם ידוע היה כי חסרים ילדים?

ג. מלבד בדיקת רישומים ומסמכים, מה ניתן להוכיח על ידי בדיקת דם? ישנם הטוענים, כי אפשר להוכיח גם בדרך זו את הקשר בין ילד להוריו. מה האמת בטענה זו?

ד. במקרה שהורים טוענים כי בנם נעלם ונמצא במקום כלשהו, האם אפשר לחייב את ההורים המאמצים להביא את הילד המאומץ לבדיקת דם, אם לפי חוק האימוץ או אולי לפי החוק הפלילי?

ה. הוועדה הציבורית שעוסקת בעלמם של ילדי עליית תימן טוענת כי מספר המקרים מגיע ל- 250, או 215. אני עצמי ראיתי רשימת המפורטת לגבי מאה ילדים, בהם נקוב שם הילד, שם אביו, מאין בא, לאן הועבר וכו'. במקרה ווועדה זו תביא למשטרה את הרשימה הזו וחבקש את טיפולה בענין - האם המשטרה תטפל בכך בצורה שגרתית (דבר העלול להמשך שנים רבות) או שתקים לשם כך ועדה מיוחדת? צוות מיוחד של חוקרים יוכל להחיש את הטיפול בבעיה ולהפיק על ידי כך את המתיחות השוררת בציבור מסוים.

ו. בשנת 1952 הופנו פניות בודדות למשטרה. מה עשתה אז המשטרה כדי לבדוק את הענין בצורה מסודרת וכדי לשפוך אור על כל הבעיה? לו היו אותם המקרים הבודדים מתפרסמים כבר אז ותוצאותיהם היו מגיעות לידיעת הישוב, יתכן שהיה בכך כדי לעורר את אותם ההורים שילדיהם נעלמו ואשר לא חיפשו אחריהם. יתכן שעל ידי פעולה כזו לא היה הענין נמשך עד היום.

ר. צברי:

ענה הבעיה היא קשה מאד. הילדים בגרו וגדלו בסביבה אחרת.

ז. האם קיים חשד שילדים נלקחו מבלי שנבדקה זהותם באופן יסודי? אם נעשו מעשים כאלה, הרי שהם בלתי חוקיים ויכולים אנשים שלא לשחף פעולה מתוך חשש שעם גילוי האמת יבואו על עונשם.

א. רזיאל-נאור:

א. מהו משך הזמן הסביר החולף בין אימון ילד במשפחה לבין אימוצו במשפחה, במקרה שהוא נמסר למשפחה אומנת ואותה משפחה, או משפחה אחרת מבקשת לאמצו?

ב. מהו הפירוטום הניהן לעובדה שעומדים לאמץ ילד, כאשר קיים חשש סביר שהוריו קיימים, כדי שתוכל ידיעה זו להגיע גם אליהם?

ב. שמענו כאן על הטיפול שנעשה הן על ידי משרד הסעד והן על ידי המשטרה לגבי פניות פרטיות של הורים שילדיהם נעלמו. לאחרונה הוקם ועד, הפועל בשם ההורים האלה. האם משרד הסעד והמשטרה נפגשו עם ועד זה כגוף? האם שמעו מה מידת ההוכחות שיש לטענותיהם? הבעיה היא שונה לבמדי כאשר היא נדונה לפי פנייתו של אדם יחיד, או אם היא נוגעת לאנשים רבים ונידונה ברוב עם.

ר. הקטיין:

א. בעקבות שאלתה של חברת-הכנסת צברי - האם יש אמצעים נוספים על פרוטום בעתון וברדיו, בהם ניתן להודיע לציבור ההורים, למעוניינים, על ילדים שמחפשים את זהותם? אולי אפשר היה להשיג זאת על ידי הליכה מבית לבית. האם ניתן הדבר?

מר קרחי: הפירוטום ברדיו ובעתונות התייחסו לפעולות שנעשו למען אימוץ הילדים.

ר. הקטיין:

אם כן, אני מפנה את שאלתי למשרד המשפטים; כאשר עומדים להוציא צו אימוץ, האם ניתן לעבור את כל כתי האב שבהם נעלמו ילדים ולהביא את פרטי הילד העומד להיות מאומץ, לידיעתם? העניין הוא חמור ויש לדעת מהן המסקרות בהן ניתן לפעול.

ב. חברת-הכנסת צברי העלתה כאן את שאלת בדיקת הדם. אני רואה דבר זה כאכזרי ביותר לגבי אנשים שעשו פעולה הומנית ולקחו תחת חסותם ילדים עזובים. האם היה חקדים במדינת-ישראל של עריכת בדיקת דם במקרים כאלה? האם משרד המשפטים סבור שאפשר ללכת לבדיקות אלו?

ג. האם הוועד הציבורי, הקיים זה מספר חודשים, הפנה למשטרה רשימה מיוחדת ובקש ממנה לחקור לגבי כל המקרים המצויינים בה?

מ. ירד:

א. האם במקרים שמסר מר בלוס, פנו ההורים באופן ישיר למשרד הסעד, או שהם הופנו למשרד על ידי המשטרה?

ב. האם המקרים שבהם טיפל משרד הסעד זהים למקרים בהם טיפלה המשטרה, או שאלו הם מקרים שונים?

ג. לאור פירוטמיו הרבים של הוועד, האם ניסה משרד הסעד לבוא בדברים עם נציגיו על מנת לברוק את הממצאים שבידיהם?

ד. האם נמצאת בידי משרד הסעד רשימת הילדים שאומצו בתקופה האחרונה, או בתקופה הסמוכה לה?

מ. ידיד:

ה. האם ישנם מקרים בהם מאמצים ילדים באמצעות המחלקות לעבודה סוציאלית ברשויות המקומיות? האם מקרים כאלה, באם הם קיימים, מובאים לידיעת משרד הסעד או שיש צורך לפנות לכל רשות מקומית על מנת לערוך את רשימת הילדים שאומצו באמצעותה?

ו. יחכן ויש לתת פרסום פומבי יותר, אם באמצעות הוועדה או המשטרה עצמה, שזו האחרונה מוכנה להענות לכל פניה שחופנה אליה. יהיה בפירסום כזה, כדי לרכך את העניין.

היו"ר ש. רוזן: בהודעה שתפרסם הוועדה בעתונות, נציין את דברי נציג המשטרה בעניין זה.

מ. ידיד: ברצוני לדעת, היכן ניתן למצוא את הנתונים שנמסרו על ידי נציג המשטרה.

מר קרתי: הנתונים שמסרתי מובאים בירחון המשטרה, חוברת 18, חודש יוני 1964.

ט. סנהדראי: א. מה עונים ההורים לשאלה - מדוע במשך זמן כה רב לא מצאו צורך לפנות ולעורר את הבעיה? יכולה אני להבין כי בשנים הראשונות לעלייתם לא הבינו דברים רבים, לא החמצאו בשלל המוסדות הקיימים בארץ, לא ידעו קרוא וכתוב ולא ידעו לזהות שמות. אולם לאחר מספר שנים הם למדו את כל אלה, מדוע אם כן לא פנו למוסד כלשהו? גם אם נביא בחשבון שהמקרים בהם טיפל משרד הסעד שונים מן המקרים שבהם טיפלה המשטרה, הרי יחד מגיע מספרם, מכסימום, לארבעים; לפי טענת הוועד, מגיע מספרם למאתיים בערך. אם המספר הוא כה גדול, מדוע לא פנו ההורים במשך כל השנים שחלפו. צריך לדעת מהי הסיבה שהביאה לכך.

ב. עד כמה שידוע לי, אין בדיקת דם יכולה לקבוע קרבתם של אנשים זה לזה. ישנם אנשים בעלי אוהו סוג דם שאין ביניהם כל קרבת משפחה; הם זרים זה לזה, יוצאי ארצות שונות וסביבה שונה. לעומת זאת יש בין קרובי משפחה אחת, סוגי דם שונים. יחכן ויש לשמוע רופאים בעניין זה, אולם אני סבורה שאין ללכת בדרך זו ולחפש קרובים על ידי בדיקות כאלו. אין צורך אף להעלות דרישה כזו.

מ. כהן: מרוצה אני מאד מן הדברים שנשמעו כאן על ידי נציגי המשרדים. ברצוני לדעת אם בכוונת משרד הסעד להמשיך לטפל בעניין זה, ואם כן, מה תהיינה דרכי הטיפול?

ש.י. גרוס: א. האם הוועד הציבורי פנה למשטרה או למשרד הסעד? באם פנו - מתי עשו זאת והאם פנייתם נענתה בחיוב או בשלילה?

ב. מכיוון שישנן ספיקות לגבי ערכה של בדיקת הדם, יחכן ויש צורך לשמוע חוות דעתו של מומחה.

ג. שמענו כאן את חוות דעתו של משרד הבריאות, שהובאה כחשובה למשטרה, ואשר יש בה באמת כדי להקיף את הגורמים לבעיה. ברצוני לדעת, מה היתה הסיבה שהביאה את המשטרה לפנות בשנת 1953, בעניין זה, למשרד הבריאות?

ד. פתל: למעשה, מהווה האינפורמציה ששמענו היום, שחוזר של קטע מעניין מאד מחיי האומה. ברצוני לציין, כי הופתעתי מאד לטובה מן הדרך שבה פעלו משרד הסעד והמשטרה ומן היסודיות, המקצועיות והנאמנות בהן ערכו את כל חקירותיהם, עד אשר הגיעו לפתרון.

ד. פתל:

למרות כל זאת, בכוונתי להציב שאלה חריפה הנוגעת לצידו השני של המטבע, כדי שחינתן עליה תשובה האם במקרים שבהם לא הגיעה החקירה עד תום הדרך, קיימים חומים המובילים לחשד כלשהו, כי נעשה שימוש לרעה על ידי אנשים שמלאו הפקידים במחנות העולים באותם הימים? האם היה מקרה כלשהו המוביל לחשד שאדם מסוים בחוקף הפקידו לקח ילד, בניגוד לרצון הוריו ובניגוד לתפקידו ולנסיבות המחייבות באותם זמנים, במגמה למסור אותו למשפחה אחרת?

י. כ"ץ:

א. שאלתי זו מופנית ליושב-ראש הוועדה שגיננו בכך שהזמנו את נציגי משרד הסעד והמשטרה, בטרם שמענו את נציגי הוועד הציבורי, שהוא החובע והוא המייצג את האנשים הנפגעים. שמענו כאן אינפורמציה מפי אנשים נכבדים מאד, אולם אין אנו יכולים ללמוד על הבעיה מנקודת ראותם הם ומן הדרך שבה טיפלו בהם בבעיה. תחילה היה עלינו לשמוע את הוועד ורק לאחר מכן לשמוע את חשבתם של נציגי המשרדים שהוזמנו היום. לפי דבריו של נציג משרד הסעד, הרי שכל הפניות שהופנו אליו במסגרות בערך בעשרים, בעוד שהוועד מדבר על מספר גדול פי כמה. מכיוון שהבעיה היא חסורה ביותר, היה צריך להזמין קודם כל את הנוגעים בדבר. אבקש מן היושב-ראש, להזמין את נציגי הוועד הציבורי, אשר יסרו את האינפורמציה שלהם בנוכחותם של נציגי משרד המשפטים ומשרד הסעד, אם כי אינני חושב שהעניין צריך לעלות על פסים משפטיים. הדבר הראשון שצריך לעמוד לנגד עינינו הוא, כיצד למצוא את עקבות הילדים. השאלה, אם להחזיר אותם לחיק משפחתם או לא, היא שנייה במעלה.

ב. האם יש בידי משרד הסעד לפתור את השאלה, והאם מוכן הוא לקחת על עצמו את האחריות לכך ולהביא להרגעת הרוחות?

היו"ר ש. רוזן:

כאשר הזמנתי את נציגי משרד הסעד והמשטרה פעלתי על דעת הוועדה ועל יסוד החלטתה בישיבה הקודמת. יתכן שהחלטת הוועדה לא היתה טובה מעיקרה, אולם זו החלטה שנתקבלה.

ר. צברי:

מכיוון שהוועדה עמדה לפני פגרה ומכיוון שדובר על עריכת ישיבה אחת בפגרה, החלט להחיל את הדיון בשמיעת נציגי המשרדים ולאחר תחילת העבודה הסדירה, לשמוע כמובן את נציגי הוועד.

היו"ר ש. רוזן:

עדיין לא ברור עם הוועד הציבורי ייאוח להופיע בפנינו.

ר. צברי:

אני רוצה לחקן את הרושם הבלתי נכון שהתקבל מדברי לגבי בדיקת דם. לא טענתי לעריכת בדיקות כאלו, אלא שאלתי מה דינה של בדיקה כזו ומה היא עשויה להביא. שאלה זו התעוררה, מאחר שהורים דרשו עריכת בדיקה כזו. ברצוני לדעת, כמו-כן, מה דינה של בדיקה זו לפי החוק?

לגבי דרכי הפירסום; יש לזכור שאנשים אלה, כאשר הגיעו ארצה, באו אלינו מחוץ נבכי ימי הביניים. שנתיים, שלוש שנים אין בהן עדיין כדי ללמד אותם את החיים במדינתנו; עד היום אין הם מבינים אותם. כאשר פונים אליהם, יש לעשות זאת כאל ילדים שאינם מבינים דבר.

באשר לשאלתה של חברת-הכנסת סנהדראי:

גם אני פניתי באותה שאלה להורים -

מדוע חכיתם זמן כה רב ורק עתה נזכרתם לעורר את הבעיה? תשובתם היתה - פנינו למשטרה ושם אמרו לנו שאי אפשר למצוא את הילד או שענו, סי הילד מה. חשבנו שדבר זה קרה רק אצלנו וכך גם יקבלנו את האסון.

א. רזיאל-נאור:

חברתי, שהיחה מורה, נפטרה. נשלחה הודעה כחוק למשרד הפנים, למנהל התושבים. הוך ימי השלושים הגיעה הודעה ממס הכנסה המיועדת לנפטרה והמזהירה אותה כי עליה לשלם את המגיע ממנה. הייתי רוצה לדעת, בעקבות תופעה זו, האם יש דרך כלשהי בה ניתן יהיה ליעל באופן חוקי, מנהלי ומשפטי את הפרוצידורה הזו? האם ישנו תיאום מזורז בין כל הרשויות, לבל יישנו מקרים כאלה? הלא גם ענין הילדים שנעלמו התעורר בעקבות צווי גיוס שנשלחו לילדים אשר זה שנים נעלמו ממשפחותיהם.

היו"ר ש. רוזן:

אולי נזמין גם את משרד הפנים, משום שיש לכך באמת השלכה על

עניננו.

ד"ר ליבנה:

על ידי בדיקה דם אפשר לקבוע שפלוגי איננו הורה של אלמוני, אולם אי אפשר לקבוע שפלוגי הינו הורה של אלמוני. הסיבה - ישנן ארבע קבוצות דם; נניח שאם קימבינציות נוספות ישנן עשרים סוגים של טיפוסים דם, זאת אומרת - שבאוכלוסייה של מאה אלף איש ישנם חמש-מאות אנשים שהם בעלי אותו הרכב דם ולכן אי אפשר להחליט על סמך זה שפלוגי הוא הורה של אלמוני. לעתים קרובות קובעים על ידי בדיקה דם מסקנה שלילית.

אין דרך לכפות עריכת בדיקה דם על מישהו. במקרה ואדם מסרב לבדיקה כזו, יכול אולי בית-המשפט להסיק מסקנה מסירובו, אולם אין הוא יכול לכפות עליו לעשות זאת.

בהזדמנות זו ברצוני להצביע על כך שמספר המקרים שהובאו לפנינו היום, איננו עולה על ארבעים, כלומר, הוא מהווה כעשרים אחוזים ממספר המקרים שנטענו עליהם. אני סבור, כי גם אחוז זה איננו מבוטל ויש בו כדי לזרוק אור על אופיים הכללי של המקרים. אין אני אומר זאת כדי למנוע חקירות נוספות, אולם אני חושב כי כבר בשלב זה ניתן ללמוד שרבים מן המקרים נבעו מהפסקת הקשר בין הורים לילדיהם, מבלי שהאשמה חיפול על אחד מן הצדדים. אני רואה מסקנה זו כמסקנה בעלת חשיבות מיוחדת.

ע. בלוס:

לחברת-הכנסה צברי - א. על פירוטומים ברדיו ובעתונות החליט בית-המשפט לאחר ששמע את נסיבות המקרה. הוא גם קבע באיזה עתונים לפרסם זאת ובאילו שפות. החליט על כך השופט קיסטר שהוא בעל נסיון רב בטיפול במקרים כאלה, ובירושלים השופט שרשבסקי. הם ניסו להודיע בדרכים העומדות לרשותם. על כל פנים, לא היה מקובל לשלוח כרוז ממקום למקום וכן לא היו מקובלות שיטות אחרות.

ב. בדיקה דם -

ידוע לי מקרה קונקרטי שהורים יוצאי חימן בקשו שתערך בדיקה דם והבדיקה אמנם נעשתה, אולם לא היה בה כדי לתת הרבה. במקרה הטוב ביותר יכול הרופא להסיק מסקנה שאין להוציא מכלל אפשרות שאדם זה וזה הוא אביו של ילד מסוים. כפי שאמר כבר ד"ר ליבנה, אין כל אפשרות לכפות על מישהו עריכת בדיקה דם.

לחברת-הכנסת רזיאל-נאור -

הקופה המינימום שחולפת משעה שנמסר ילד למשפחה אומנת ועד לאימוצו, היא חצי שנה ומשמשת כחקופת נסיון.

ב. הוועד הציבורי לא פנה אלינו.

היחה לי שיחה טלפונית עם מר צדוק, לאחר שפורסמו דברים שנאמרו כביכול בשמי לוועד. היות ואינני מכיר אותו כלל ולא באתי עמו אף פעם בדברים, בקשתי ממנו כי יכתיש את הדברים. הוא לא היה מוכן לעשות זאת, בטענה כי לא זהו הדבר החשוב בכל הפרשה. אמרתי

ע. בלוס:

לו כי בדרך זו לא יגיעו הרחק ובכך נסתיים כל מגעי עם הוועד.

לחבר-הכנסת יריד -

אם הוועד יפנה אלינו, נשחלל לעזור לו. בהחילה הססנו אם לקחת על עצמנו את הטיפול בבעיה זו, היות ושערנו בי אם נתחיל לחקור בענין מיד יראו בנו כחובת והאחריות כולה תיפול עלינו. למרות הכל החליט שר הסעד לקבל על עצמו סיכון זה, משום האספקט האנושי של הבעיה. הוקמה ועדה של שלושה אנשים הבודקת כל תלונה שמגיעה, חוקרת ומבררת.

ב. עד 1960 לא הייתה בידנו רשימה

מרוכזת של אימוצים. משנה זו ואילך מחייב זאת החוק ולפיכך יש בידנו רישום. בדרך כלל מבקש בית-המשפט בכל מקרה של אימוץ, תזכיר מפקיד הסעד ואז יש לנו תיק על כל ילד שנמסר לאימוץ משנת 1960. מן התקופה שלפני שנה זו, יש בידנו רק תיקים של מקרים אשר באיזו צורה שהיא היו קשורים בנו.

א. רזיאל-נאור:

האם היו מקרים שילדים נמסרו מבית-החולים למשפחה, שלא באמצעות משרד הסעד?

אינני סבור כך. חמיד פנו בחי-החולים אלינו, כדי שנעזור להם לחפש את

ע. בלוס:

ההורים.

גם לפני חוק האימוץ בקשו בחי-המשפט תזכיר ממשרד הסעד, ברובם של המקרים.

ד"ר ליבנה:

ע. בלוס: היו עושים זאת כאשר הנסיבות לא היו ברורות והתעוררו ספיקות. כיום אנו יודעים על כל מקרה של אימוץ, כי, כאמור, מבקש מאתנו בית-המשפט תזכיר. עלול להיות שאין אנו יודעים על ילדים שנמסרו למשפחות, אולם ללא אימוץ, משום שאז נעשה הדבר כעסק על ידי ההורים. הדבר איננו חוקי ולכן אין הוא מובא לידיעתנו. בעיקר מוכנים לעשות זאת אנשים שנפסלו על ידינו לאימוץ מסיבות גיל, בריאות וכדומה והמעוניינים מאד לקבל לביתם ילד. בדרך כלל מהגלים מקרים כאלה, כאשר מגיע זמנם של הילדים ללכת לבית-הספר וכאשר ההורים נדרשים להציג תעודות. מצאנו, למשל, ילד כזה שנמסר למשפחה על ידי מתווך. הייתה זו משפחה דתית שקבלה את הילד מבלי לדעת מה מוצאו והתברר לאחר מכן כי הוא נוצרי. במקרים כאלה אנו בודקים מדוע לא החזיקו האב והאם האמיתיים בילדם ובמקרה ומתברר כי אין הם באמת מסוגלים להחזיקו, אנו ממנים עליו אפוטרופוס. ישנם מקרים הסתגלים מאוחר יותר, כאשר יש להוציא לילד תעודת זהות, או כאשר הוא מגיע לגיל ביוס.

ג. לרשויות המקומיות יש פנקס אימוצים, אולם לא חמיד רשומים שם כל האימוצים. לעתים נתן השופט את צו האימוץ ללא חקירה, במקרה שמצא את לנכון, ואז לא עלר הדבר דרך הרשויות המקומיות.

לחברת-הכנסת סנהדראי -

מכל הורה שפנה אלינו בקשנו לדעת מה עשה עד עתה כדי לגלות את ילדו. התשובות היו שונות: היו כאלה שלא עשו דבר. היו כאלה שניסו. כותבת לנו אשה כי לאחר שבנה נעלם ונמסר להם על פטירתו, נסע האב אל קרובים כדי להתייעץ עמם מה לעשות. בדרכו נדרס ומת. האלמנה שנשארה מטופלת בארבעה ילדים וחותנה עוורת, לא היה בכוחה לעשות דבר. עתה לאחר שקראה בעתונות על מקרים דומים פנתה אלינו. היו כאלה שהאמינו שאמנם נפטר בנם, אולם לאחר הפירוסומים בעתונים החלו לפקפק באמינות ההודעה שנמסרה להם.

ע. בלוס:

לחבר-הכנסת כהן -
אנו בודקים כל פניה שמקבלת ומנסים
לעזור לאנשים אלה כמיטב יכולתנו.

לחבר-הכנסת פתל -
לפי החומר הנמצא בידנו נראה לי כי לא הייתה במקרים אלה כל כוונת
זדון וכן לא היה מקרה שנחשד שחשד של חטיפת ילד. אין עקבות
כאלה. להיפך, בתי החולים חיפשו אחר ההורים והיו מעוניינים בכך
שיבואו לקחת את ילדיהם, משום שקשה לשער שהיתה פה פעולה מאורגנת
של לקיחה או חטיפת ילדים. אין שום סימן העלול לעורר חשד כזה.

מ. גז: א. מחקבל מאד על הדעת כי שמות
עולי חימן נשחששו על ידי הפקידים בעת
הכתיבה. הנה שם משפחתי שהוא שם עברי טהור - גז, מופיעה בתעודת
הזהות כשהוא כתוב - געז.

ב. זכור לי, כי בשנת 1949/50
היחה עליה המונית של יוצאי צפון אפריקה, גם כן משפחות מרובות
ילדים. מדוע נקשר ענין זה של העלמות ילדים דווקא ליוצאי חימן;
האם לא היו מקרים של העלמות ילדים גם בין עולי צפון אפריקה,
ואם לא, מה הסיבה שהדבר קרה רק אצל יוצאי חימן, בעוד שיוצאי
ארצות אחרות אף הם ישבו באותם מחנות העולים ובאותם התנאים?

ד. נצר: הם עלו מאוחר יותר, כאשר התנאים
היו כבר יותר טובים.

מר קרתי: לענין המגעים עם הוועד הציבורי;
אני מצטער לומר שאין הוועד רואה אותנו
ככתובת לנושא זה. פעם אחת בלבד פנה הוועד לראש המחלקה ליחסי
ציבור של המשטרה ובקש את רשימת ילדי חימן שבהם טיפלנו. התשובה
היחה, כי אין המשטרה מוכנה למסור דין וחשבון על פעולותיה, אולם
היא מוכנה לקבל את הרשימה הנמצאת בידי הוועד ולאשו בין השמות
המופיעים בה, את שמות המקרים בהם היא טיפלה. על הצעה זו לא
קבלנו כל תשובה.

א. רזיאל-נאור: הוועד טוען שיש כן וכך מקרים של
ילדים שנעלמו. המשטרה טוענת כי
יש אינפורמציה על עשרים ושמונה מקרים בלבד. יתכן שאילו הייחס
מוטרים לוועד את שמות עשרים ושמונה המקרים בהם טיפלתם, היה
בכך כדי לפזר את הערפל על מספר מקרים מצויים ברשימתם. אני
סבורה שמילוי בקשתם היה מביא תועלת לענין.

מר קרתי: אם הוועד ימציא לנו את הרשימה
שבידיו, אנו מוכנים לאשר את השמות
שהיו גם בטיפולנו.

באשר לשאלה, מה עשתה המשטרה לגבי
הבעיה בכללה ומדוע פנתה המשטרה למשרד הבריאות; כאשר בשנת
1953 ראינו כי תלונות על העלמות ילדים אינן בבחינת מקרה בודד,
גאף כי המספר לא היה גדול היה בו כדי להצביע על איזו תופעה -
פנינו למשרד הבריאות שאותו ראינו כנושא באחריות לגבי הנעשה
במוסדות רפואיים, בתי חולים ובתי תינוקות. הסתמכנו אז על שני
מקרים שהיו ידועים לנו ושלחנו את המכתב ואז קבלנו את התשובה
שאותה קראתי בפניכם. פרט לפניה זו לא פנינו לגורמים ציבוריים
אחרים. אנו חוקרים במקרים קונקרטיים. כאשר במהלך המקרים
נחקלנו שוב ושוב בגורמים הקשורים עם סידור חולים, אישפוזם
והעברתם ממקום למקום, ראינו צורך לפנות למשרד הבריאות.

לגבי העתיד -
המשטרה לא הערוך מחקר חברתי על הבעיה

מר קרתי:

אך כל מקרה שיגיע אלינו, נחקור אותו כמיטב יכולתנו, גם אם קיימים קשיים עקב הזמן הרב שחלף מאז קרו המקרים.

באשר לשאלה, מה עונים ההורים על השתיית הבעיה; התשובות היו שונות, אולם המכנה משותף - הם לא העלו על דעתם כי עליהם לפנות למשטרה. הם רצו מסודר למוסד, דברו עם פקידים זוטרים או כאלה שלא היו סוספקים או מסוגלים לענות להם. כמו-כן שלחו תזכירים לגורמים שונים. כבר ציינתי, שמרבית המקרים בהם טיפלנו, הועברו אלינו על ידי גורמים אחרים ולא על ידי ההורים עצמם. כאשר המקרה הובא לידיעתנו, הזמנו את ההורים.

לא ידוע לנו על מקרים שבהם החעורר חשד לגבי אדם כלשהו, שמא צבר עבירה פלילית. מאידך, מצביעים מרבית המקרים על סדרים לא מתוקנים ששררו אז.

היו"ר ש. רוזן: הודה רבה לנציגי משרד הסעד והמשטרה על האינפורמציה שמסרו לנו.

נמשיך את הדיון לאחר הפגרה. לישיבה הראשונה נזמין את הוועד הציבורי ואת נציגי משרד המשפטים, הסעד והמשטרה. אני סבור, כי כל גורם שיהיה מעוניין להופיע בפני הוועדה, יש להזמין.

א. רזיאל-נאור: מדוע אי אפשר לקיים ישיבה נוספת בפגרה? דתייה בעניין כזה, רק מוסיפה שמן למדורה.

היו"ר ש. רוזן: בישיבה הקודמת הוחלט על קיום ישיבה אחת בפגרה.

ש.י. גרוס: בישיבה הקודמת הוחלט על עריכת ישיבה אחת, או שתיים. אני סבור, כי לאור הפרסום הרחב שניתן לבעיה - בעתון "הארץ" פורסמה בקשו לבן סדרת מאמרים - מן הראוי לקיים ישיבה נוספת, ולו רק משום ההיגיינה הציבורית שבדבר.

ד. נצר: ראשית כל, אין אנו יודעים עדיין אם הוועד הציבורי מכיר בנו בכלל. שנית, אני סבורה כי קיום ישיבה מיוחדת בעניין זה בפגרה, המצריכה את חתימת חברי הוועדה, רק מעורר פניקה ובהלה. כל אחד מאתנו צריך לשקול בזמן הפגרה מהי הדרך הטובה ביותר לטיפול בבעיה זו, שהיא חלק מחבלי הקליטה, כפי שאמר חבר-הכנסת פחל. כל היושבים כאן, ראו בעינם וחשו בידם את העלייה ואח הטיפול בה ויודעים בדיוק מה היו התנאים של אותם הימים. אין כל צורך בעריכת ישיבה מיוחדת, יכולה הוועדה להמשיך לדון בכך עם החילת המושב.

היו"ר ש. רוזן: אני מעמיד להצבעה את ההצעה לקיים ישיבה נוספת בימי הפגרה.

ה צ כ ע ה

הוחלט: לקיים ישיבה נוספת ב- 19 בספטמבר, בשעה 10.00.

הישיבה ננעלה בשעה 12.45